

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 9. De fine matrimonii,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

tunc temporis ea de re tractabatur, vnde concititur probabili- ter, talia verba ex consensu in illam, prolata fuisse; ita vt accipi debent non quidem in sensu conditionali, sed in sensu exceptiuo: sicut cum dicitur: Nullus adfuit nisi, aut quam, aut praterquam Petrus; sensus enim est, Petrum adfuisse, ceteros vero omnes abfuisse.

C A P. VIII.

De efficiente causa Sacramenti matrimonij.

S V M M A R I V M.

- 52 *Causa efficiens principalis sacramenti matrimonij est Deus: & secundaria coniuges.*
- 53 *Modus quo conficitur matrimonij sacramentum.*
- 54 *Solutio obiectionum quibus impugnatur, quod coniuges dicuntur causa efficiens sacramenti matrimonij.*
- 55 *Ritus, quibus Ecclesia in nuptiis vtitur.*
- 56 *Quaedam notanda de nuptiarum benedictione.*

52. **Q**uod principalis causa efficiens sacramenti matrimonij sit Deus, constat tum per illud Matth. 19. Quod ergo Deus coniunxit homo non separet: tum per rationem sacramentis omnium communem, quam proposuimus lib. 26. initio 5. cap. De causa vero secundaria, & ministeriali, seu de ministro: id quod Canus lib. 8. de locis Theologicis cap. 5. sensit esse Sacerdotem sacris & solemnibus verbis coniuges benedicentem, refutatur bene à Bellarm. in lib. De matrim. cap. 6. 7. & 8. & à Thoma Sanchez in lib. 2. disp. 6. Recepta vero sententia est, contrahentes esse huius sacramenti ministros, illud sibi mutuo conferentes; vir quidem mulieri dicendo: Accipio te in meam: mulier autem viro vicissim dicendo: Accipio te in meum: hæc probatur efficacissime per definitionem Concilij Florentini in instructione Armeniorum, quæ habet efficientem causam matrimonij regulariter, esse mutuum consensum, per verba de presenti expressum.

53. **V**nde sequitur matrimonij sacramentum confici prolatione verborum, quibus coniuges consensum suum mutuè exprimunt: proindeque eos esse eiusdem sacramenti ministros: cum sacramentum non aliter perficiatur à ministro, quam applicatione verborum ad elementum, tanquam formæ ad materiam iuxta antedicta in lib. 26. cap. 3. Accedit quod in noua lege Christus non mutauerit matrimonij naturam: sed tantum eleuauerit ad esse sacramenti, prout Concilium Trident. sess. 24. in initio latis indicauit, dicens à Christo approbatum esse coniugium in statu innocentie institutum: & ab eodem Christo, sacramentorum institutore, ipsi matrimonio adiunctam esse gratiam quæ naturalem coniugum amorem perficeret, & indissolubilem vnitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret. Et cum matrimonium in lege Euangelica veteribus connubis per Christum gratiam præstet, merito inter nouæ legis sacramenta censeri annumerandum. Tam vero de natura matrimonij est, vt sit contractus, adeoque aliorum contractuum naturam sequatur: quæ est vt contrahentes se suis consensibus exterius expressis ligent: neque alij quam ipsi, efficiant contractum. Accedit etiam, quod ex Concil. Trident. in ead. sess. cap. 1. matrimonium clandestinum: seu quod soli contrahentes inter se celebrant, verum ac ratum matrimonium sit, quamdiu Ecclesia illud non facit irritum: vnde satis intelligitur consensum Sacerdotis non esse de essentia matrimonij: atque adeo quod ibidem Concilium ad matrimonij præsentiam Parochi requirit; non esse, quod ex ea Christi institutione sit necessaria tanquam essentialis: sed quod Ecclesia pro potestate accepta à Christo, talem præsentiam constituat conditione, ita de cætero necessariam ad matrimonium, vt nolit ipsum absque ea amplius valere.

54. **S**ed obici potest primo, Collationem sacramenti matrimonij: cum sit actio sacra, requirere personam sacram, à qua perficiatur: quales non sunt coniuges. Respondendum est, quod sicut laicis concessum est, vt necessitate urgente, possent baptismum conferre: sic etiam eisdem concedi sacramenti matrimonij collationem: nam quia ipsum est à Christo institutum in quodam contractu, nec contractus potest

fieri nisi per contrahentium consensus: de necessitate fuit vt per coniuges contrahentes perficeretur.

55. **O**biici potest secundo, Concil. Trident. in cit. cap. 1. præcipere, vt Parochus mutuo contrahentium consensu intellecto dicat; Ego vos in matrimonio coniungo In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: quæ verba ne falsa sint coniugum consensu coniugum, seu matrimonij, Sacerdos debet esse causa efficiens. Ad quod Sanchez in sine citata disp. 6. respondet: illorum verborum, Ego vos coniungo: sensum esse, coniungo vos esse declaro, vel approbo coniunctionem vestram. Ex qua doctrina sequitur, quod idem auctor ibidem num. 5. ex aliis habet: Sacerdotem cuius mortalis reum, non peccare mortaliter assistendo matrimonio: quia non conficit illud, neque benedictio quam facit; sacramentum est, sed tantum sacramentale seu cæremonia pertinens ad Ecclesiasticum ritum celebrandi matrimonium.

Cuius ritus summa hæc est, quæ tangitur in cap. Nostrates, 30. quæst. quinta; & à Gregor. à Valen. disput. 10. quæst. 1. puncto 6. sub finem, traditur his verbis, Sicut Adam & Eua à Deo benedicti fuerunt Genes. 1. ita in Ecclesia à Sacerdote, sponsi benedicuntur. Cuius benedictionis meminit Innocentius primus in Epist. ad Victricium cap. 6. Item commendatur coniugium illorum Deo precibus & oblatione Eucharistia. Cuius oblationis meminit quoque Tertul. lib. 2. ad uxorem. Præterea velo obnubuntur in signum pudoris. Cuius ritus meminit D. Ambros. epist. 79. & lib. 1. De Abraham cap. 7. Item ad significandam munditiæ vitæ, & posteritatem sanguinis, copulantur vitta, candido & purpureo colore permixta. Item annulum sponsus sponsæ dat in signum & pignus mutua fidei & dilectionis ex Isid. lib. 2. De officiis Ecclesiasticis cap. 19. De coniugatis. Deinde monentur officij. De quo tenentur in genere Concil. Trid. sess. 24. can. 11. sic statuit, vt anathemati subiiciat eum, qui damnauerit benedictiones & cæremonia, quibus Ecclesia in nuptiis vtitur: vt & eum qui dixerit prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus, superstitionem esse tyrannicam. De quibus temporibus in eadem sess. cap. 10. De reform. matrimonij sic habetur, Ab adventu Domini nostri Iesv Christi, vsque ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum vsque ad octauam Palcharis inclusiue, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obseruari sancta Synodus præcipit.

56. **N**ota obiter, quod licet secundæ nuptiæ licitæ sint ex cap. Aperiant, & duob. seq. 31. quæst. 1. veteri tamè earum benedictionem in cap. Vir autem, De secund. nupt. Ita vt Sacerdos eas benedicens puniendus sit suspensione ab officio & beneficio, ex cap. 1. eod. titulo. De quare legendus est Nauar. in Enchir. cap. 22. num. 83. §. 35. Nota etiam obiter licere mulieri sine infamie metu, intra tempus luctus, seu intra annum à morte mariti secundas nuptias inire: ex cap. penult. & vltimo De secundis nuptiis. Nota denique Sacerdotem benedicentem nuptias, debere esse Parochum contrahentium: non autem alium, nisi de ius aut proprij Episcopi licentia ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. De reform. matrimonij. De pœna quæ incurritur à peccante in eo, vide in sequen. lib. tract. 2. num. 67. circa medium.

C A P. V T IX.

De fine matrimonij.

S V M M A R I V M.

- 57 *Varij fines matrimonij.*
- 58 *Triples bonum matrimonij, quo triplex eiusdem detrimentum compensatur.*
- 59 *Matrimonium quocumque sine contractum, est validum, si substantialia seruentur in eo: alias non: vt si intendatur finis excludens consensum.*
- 60 *Aut finis repugnans matrimonij indissolubilitati aut excludens obligationem reddendi debitum, aut seruandi fidem, aut educandi susceptam prolem.*
- 61 *Intentio non implendi talem obligationem, de se non reddit matrimonium inualidum.*

57. **C**ONTRAHENTIVM matrimonium possunt esse va-
rij fines accidentales: vt carnalis delectatio, diuitia ho-
nor, aut aliud eiusmodi. Sed essentialia matrimonio, siue ob
quasi ipsum institutum est à Deo, sunt hi specialiter: quate-
nus quidem institutum est in officium nature: tum pro crea-
tio liberorum, iuxta illud Genesis cap. 1. Makulum & femi-
nam creauit eos, benedixitque illis Deus, & ait; Crescite &
multiplicamini.] tum etiam mutuum coniugum auxilium
& solatium in liberis educandis, alisque ad id ipsum spectan-
tibus officiis obeundis, iuxta illud Genesis 2. Dixit quoque
Dominus Deus: Non est bonum hominem esse solum, fa-
ciamus ei adiutorium simile sibi.] Quatenus vero constitu-
tum est in remedium concupiscentia inordinata, pro fine
habet vitiationem fornicationis, iuxta illud prioris ad Co-
rinth. 7. Propter fornicationem vnusquisque vxorem suam
habeat, & vnaqueque suum virum habeat.] Quatenus de-
nique institutum est in sacramentum, finem habet gratiam
illam specialem, quam coniugibus confert, vt facilius perpetu-
um illud vinculum ferant: difficultateque illius omnes
superent, & se mutuo diligant, sicut Christus dilexit Ecce-
siam: vt pote qui illius cum hac coniunctione, suam coniun-
ctionem repræsentant, ex cap. 5. epist. ad Ephes.

58. Ratione quorum finium, matrimonium habet in se tri-
plex illud bonum, *prolis scilicet, fidei & sacramenti*, quo Theo-
logi cum Magistro in 4. dist. 3. ex D. Aug. compensari volunt
triplex detrimentum, quod matrimonium ipsum adferre so-
let: nempe seruitutis perpetua, de qua in priori ad Corin. 7.
Alligatus es vxori, noli querere solutionem: deinde hebeta-
tionis mentis, quando quidem voluptas in vsu matrimonij
hanc omnino absorbet; & denique nimia sollicitudinis pla-
cendi alteri coniugi, suscipiendi liberos, susceptosque educa-
ndi, ac illis thesaurizandi. Quorum detrimentorum primum,
compensatur bono sacramenti, conferentis coniugibus gratiam
ad conseruandam inter ipsos animorum vnionem, atque ad se
mutuo diligendum sicut Christus dilexit Ecclesiam. Secun-
dum vero compensatur bono prolis, quæ generatur & edu-
catur ad diuinum obsequium. Tertium demum compensa-
tur bono fidei seu fidelitatis: non tantum efficientis, vt nulli
alteri copiam sui facere possint, sed etiam vt debeât sibi mu-
tuo exhibere obsequia, quibus in suis difficultatibus leuamen
& solatium ab inuicem accipiant.

59. **H**IC OCCVRRIT difficultas; An matrimonium sit in-
ualidum si contrahatur alio fine, quam quo institutum est à
Deo. Ad cuius explicationem faciunt quæ lib. 2. disp. 29. q. 2.
Sanchez tradit. Primum est, matrimonium minime irritari
ob quemcumque, etiam peruersum, finem: qui substantia illius
minime aduerteretur. In quo auctor notat omnes consentire:
tum per cap. Solet 32. quæst. 2. tum quia alij omnes contractus
& sacramenta, ex malo fine adiuncto, non annullantur, si
substantialia seruentur.

Secundum est, matrimonium inualidum esse si illud con-
trahens intendat finem excludentem consensum in aliquid
eorum, quæ sunt de eiusdem sacramenti essentia. Ratio est:
quia ad matrimonium necessarius est consensus, saltem im-
plicitus ad ea quæ sunt de illius essentia; consensu enim con-
trahentium, ipsum perficitur: nec potest constare sine omni-
bus suis essentialibus.

60. Tertium est: esse quoque matrimonium inualidum si cõ-
trahens proponat sibi finem repugnantem illius indissolu-
bilitati. Hanc enim esse de eius essentia, patet ex definitione
tradita in cap. 1. Itaque nullum esse matrimonium, si quis a-
liquam ducat intentione ipsam dimittendi, cõ alia dicitur aut
nobiliore adoleuerit. Accedit, quod intentio faciendi quod
facit Ecclesia, sit ad validitatem sacramenti necessaria ex Con-
cil. Florent. in instructione Armenorum: tunc autem desit
talis intentio, vt manifestum est.

Quartum est: nec validum esse matrimonium contra-
ctum cum intentione excludente obligationem; siue red-
dendi coniugi coniugale debitum, siue illi fidem seruandi,
siue educandi susceptam prolem: nam eiusmodi obligatio
est essentialis matrimonio. Obligatur enim coniuges ex vi
matrimonij vt ad vitam indiuiduam, sic ad reddendum sibi
mutuo coniugale debitum, nec faciendam alteri copiam
sui corporis, & ad prolem non impediendam, habitam-
que educandam. Quæ doctrina est D. Thomæ in 4. distin.

31. quæst. 1. artic. 3. in corpore: cuius verba Sanchez refert,
num. 3.

61. Quintum est: validum esse matrimonium contractum
cum intentione includente quidem prædictam obligationem,
sed excludente illius executionem: vt cum quis contrahit
intentione faciendi quod facit Ecclesia, sicque ligandi vin-
culo sacramenti, prout faciunt cæteri Christiani: in animo
tamen habet (*sed non deducit in pactum, quod esset contrarium
obligationi prædictæ*) vitare prolis generationem aut habitam
non educare, aut debitum negare coniugi, & alteri commi-
sceri. Ratio est quia talis intentio ipsius: nihil aufert, quod
ad substantiam matrimonij attineat. Namque cum ea stare
potest obligatio, de qua prius diximus: quia stat velle obliga-
ri ad aliquid faciendum, & ad esse animi non implendi illud:
vt patet ex eo qui iurat vere animo iurandi, & simul intendit
non seruare iuramentum: quæ intentio non impedit quo-
minus iuramento obligetur. Sic ergo valide contrahet ma-
trimonium qui illius obligationem intendit, etiam si habeat
in animo transgredi eandem: nisi ipsa quoque transgressio cõ-
sistat in aliquo, quod essentia matrimonij repugnet, vt v. g.
in dissolutione matrimonialis vinculi: quam intendens, vt
ign. ante attingimus, non contrahit valide: vt nec intendens, se
tali vinculo non adstringere.

CAPVT X.

De modis quibus peccatur contrahendo matri-
monium.

S V M M A R I V M.

62. Septem sunt tales modi, quorum primus est ex parte inten-
tionis, secundus ex parte finis.
63. Ratio de hoc iudicandi quæ conclusioibus comprehensa.
64. Tertius modus ex parte impedimentorum, quartus ex parte
modi, & quintus ex parte ordinis.
65. Sextus ex parte temporis, & septimus ex parte contrahen-
tium.

62. **E**X his quæ Syluest. Matrimonium 4. & Caiet. eod. verbo,
Nauar. in Enchir. cap. 22. à num. 76. nonnulliq; alij ha-
bent, constat septem tales modos esse posse.

63. PRIMVS est, ex parte intentionis: quando quis simulat
se contrahere, nec habet intentionem, & animi contrahen-
di: quod peccatum est mortale ob notabile iniuriam quam
facit sacramento. Quod idem pari ratione dicendum est,
quando quis adiecerit matrimonio conditionem contra
illius substantiam. Nam in eo casu perinde ac in prædicto sa-
cramentum sit irritum.

64. SECVDVS modus est ex parte finis; ad quem diudi-
candum facit doctrina quam lib. 2. disput. 29. q. 3. tradit San-
chez contenta his conclusioibus. Prima est; Quando matri-
monium à contrahente non ordinatur ad copulam carnalem
vt contingit in matrimonio B. Virginis, & in eo quod iuxta
cap. Commissum; D. sponsalibus, contrahitur cum inten-
tione non consummandi illud, sed ingrediendi religionem:
tunc peccatum nullum esse; non proponere sibi sobolis pro-
creationem & educationem aut fornicationis euitationem.
Ratio est: hæc sunt tantum finis matrimonij, quatenus ipsum
celebratur animo vt dicitur illo; quod quidem esse finem esse ma-
trimonij tantum modo ratione copulæ: quam cum licet nō
intendere, vt patet ex propositis exemplis, licebit pariter nō
proponere sibi illum ipsam finem: sed contentum esse eo, ad
quem matrimonium proxime ordinatur, qui est sanctifica-
tio coniugum, coniunctioque animorum, cum mutua pote-
state ad actum coniugalem.

65. Secunda conclusio est; Quando matrimonium celebratur
animo vtendi eo, peccatum esse non intendere principaliter
sobolem vel fornicationis vitiationem: sed fines alios, non
malos quidem; matrimonio tamen extraneos: vt cum quis
vxorem ducit principaliter ob ipsius pulchritudinem, vel ob
diuitias, aut etiam ad pacem inter illos componendam. Cuius
peccati ratio in eo consistit, quod inordinatio sit, re vt ad
finem extraneum, relicto eo ad quem de se est instituta. Au-
thores ita tenentes, plures citat Sanchez num. 21. Qui & ad-
monet id peccatum, esse tantum veniale: quia cum tali inor-
dinatione

dinatione

REGINA
DE
PRAE
HODI
E. V